

U.G. 1st Semester Examination - 2021

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-1

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. निम्नलिखितानां प्रश्नानां मध्ये कस्यचन **दश** प्रश्नस्य उत्तराणि संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या पूर्णवाक्येन प्रदेयानि : 2×10=20
- रघुवंशस्य मंगलाचरणं श्लोकं लिख्यताम्।
  - रघुवंशस्य सर्वोत्तमस्य दीकाकारस्य नाम किम्? तस्य टीकायाः नाम लिख्यताम्।
  - ‘जगतः पितरौ वन्दे’ - अत्र पितरौ शब्देन कः उक्तः? कः रघुवंशस्य आदिपुरुषः आसीत्?
  - तपस्यारतायाः पार्वत्याः शय्यां कीदृशी आसीत्?
  - पार्वत्याः पुराविद्प्रदत्तं नामान्तरं किम्? अस्य नामकरणस्य कारणं किम्?
  - ‘अदेवमातृकाः’ पदस्य की अर्थः? कुरुप्रदेशस्य विशेषणरूपेण अस्य पदस्य प्रयोगस्य तात्पर्यम् आलोच्यताम्।

- ‘किरातार्जुनीयम्’ महाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति? अस्य महाकाव्यस्य उत्समूल किम्?
  - ‘किरातार्जुनीयम्’ महाकाव्यस्य शुभारम्भणं केन शब्देन भवति? अस्य शब्दस्य प्रयोगस्य कारणं किम्?
  - किमासीत् द्वैतवनम्? इदं कुत्र अवस्थितम्?
  - नीतिशतकोनुसारेण विदुषः प्रति राज्ञः आचरणं वर्णयताम्।
  - नीतिशतकानुसारेण समाजे मनुष्याः कतिविधाः?
  - भर्तृहरेः शतककाथस्य कति विभागाः सन्ति? तेषां नामानि लिख्यताम्।
  - मेघदूतम् केन छन्दसा विरचितम्? कः आसीत् मेघदूतस्य नायकः?
  - महाकवेः कालिदासस्य काव्यद्वयस्य नाम किम्?
  - कवेः अश्वघोषस्य आविर्भावः कदा? तस्य महाकाव्यस्य नामानि लिख्यताम्।
2. Answer any **four** of the following questions: 5×4=20
- Translate into Bengali or English (any **one**) :
    - मन्दः कवियशः प्रार्थी गमिब्याम्युपहास्यताम्।
प्रांशुलभ्ये फले लोभाद्गद्गदुखि वामनः॥
    - वैवस्वतो मनुर्नाम माननीयो मनीषिणाम्।
आसीन्महीक्षितामादयः प्रणवश्छन्दसामिव॥

- ii) Translate into Bengali or English (any **one**) :
- a) कृतप्रणामस्य महीं महीभूजे जितां सपन्नेन निवेदयिष्यतनः ।
न विव्यथे तस्य मनो नहि प्रियं प्रवक्तिमिच्छन्ति मृषा
हितैषिणः ॥
- b) कृत्तारिषड्वर्गजयेन मानवीमगम्यरूपां पदवीं प्रपित्सुना ।
विभज्य नक्तन्दिवमस्ततन्द्रिणा वितन्यते तेन नयेन
पौरूषम् ॥
- iii) 'विभ्रषणं मौनमपण्डितानाम्' - तात्पर्यं व्याख्यायताम् ।
- iv) Answer as directed (any **five**) :
- a) वितन्यते तेन नयेन पौरूषम् - account for the case ending in of the underlined word.
- b) "स किंसखा साधु न शास्ति ... " - Expound and name of the samāsa of the underlined word.
- c) द्विषां विधाताय विधातुमिच्छतः - Derive the underlined word.
- d) प्रांशुलभ्ये फले लोभादुद्गादुरिव वामनः - Account for the case ending in of the following word.
- e) न विव्यथे तस्य मनो न हि - Derive the underlined word.
- f) जगतः पितरौ वन्दे - Expound and the name of the samāsa of underlined word.

- v) Write short note on (any **one**) :
रघुवंशम्, सौन्दरानन्दम् ।
- vi) Write short note on (any **one**) :
मेघदूतम्, गीतगोविन्दम् ।

3. Answer any **two** of the following. **One** must be written in Sanskrit with Devanagari Script : 10×2=20

A) i) Explain any **one** of the following verses in Sanskrit language with Devanagari Script : 6×1=6

- a) प्रजानामेव भूत्यर्थं स ताभ्यो क्लीमग्रहीत् ।
सहस्रगुणमुत्प्रष्टुमादत्ते हि रसं रविः ॥
- b) क्षाने मौनं क्षमा शक्तौ त्यागे श्लाघाविपर्ययः ।
गुणा गुणानुबन्धित्वात् तस्य सप्रसवा इव ॥

ii) Amplify any **one** of the following in Sanskrit language with Devanagari Script : 4×1=4

- a) स किंसखा साधु न शास्ति योऽधिपम् ।
- b) न तु प्रतिनिविष्टभूर्खजनचित्तमाराधयेत् ।

B. Narrate the speech of वनेचर as described by भारवि in किरातार्जुनीयम् canto-1.

C. Describe the qualities of the kings of Raghu dynasty according to the first canto of रघुवंशम् ।

D. Express the poet's opinion about the 'अज्ञः' according to your text नीतिशतकम् ।